

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Κακία πρὸς τοὺς ἄλλους.

Μῖσος.

Τὸ μῖσος εἶναι κακία, ἥτις κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ θέλῃ τὸ κακὸν τοῦ ἄλλου, καὶ νὰ ζητῇ νὰ κακοποιήσῃ αὐτόν. Εἶναι δὲ πολλὰ εἶδη μίσους· μῖσος προσωπικόν, μῖσος πατροπαράδοτον, μῖσος ἀδελφικόν, ἐθνικόν καὶ οὕτω καθεξῆς. Τὸ προσωπικόν γεννᾶται ἐκ λύπης ἢ ἐλπίδος, ἢ ἐπαθέ τις ὑπ' ἄλλου, ἢ ἐκ φυσικῆς ἀντιπαθείας πρὸς τὸν μισοῦμενον. Πλὴν καὶ δίκαιον ἂν ἔχῃ τις νὰ μισῇ, δὲν πρέπει νὰ ἐμμένῃ εἰς τὸ πάθος τοῦτο, τοῦλάχιστον διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς· διότι τὸ πάθος τοῦτο βασανίζει ἀκαταπαύστως τὴν ψυχὴν τοῦ μισοῦντος, καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἀνεπιτήδειον νὰ ἐκπληρῷ ἡσύχως τὰ καθήκοντα αὐτοῦ. Ἡ ἰδέα τοῦ μισοῦμένου ὑποκειμένου ἔρχεται ἀκαταπαύστως εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ, καὶ ταράττει αὐτόν, λυπεῖ, καὶ βασανίζει σκληρότατα. Ἐχθροὶ λοιπὸν γινόμεθα ἑαυτῶν μισοῦντες τοὺς ἄλλους. Τί ἡ-θελες εἰπεῖ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὅς τις, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν κακοποιήσαντα αὐτόν, βάλλει εἰς τὸν ἑαυτοῦ κόλπον ἔχιδναν; Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ μῖσος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ μισοῦντος. Πατροπαράδοτον μῖσος λέγεται, τὸ μεταβαίνειν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ἀλλ' εἶναι ἄλλο ἀνοητότερον τούτου; ἐπειδὴ ὁ πατήρ σου, ἢ ὁ πάππος σου ἐμίσει τινα, ἔστω καὶ δικαίως, πρέπει καὶ σὺ νὰ μισῇς αὐτὸν κατὰ κληρονομίαν; Τὸ ἀδελφικόν μῖσος εἶναι ἐναντίον τῆς φύσεως, ἥτις προσάττει νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους ὡς τέκνα τῶν αὐτῶν γονέων. Διὰ τοῦτο ὁ Ἑρacles καὶ ὁ Πολυνείκης, οἱ ἄθλιοι υἱοὶ τοῦ Οἰδῖπου, θεωροῦνται ὡς τέρατα εἰς τὴν μυθώδη ἱστορίαν. Τὸ ἐθνικόν μῖσος καταδικάζεται ὁμοίως ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ νόμου, ὅς τις προστάττει νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους καθὼς ἄνθρωποι· τέλος πάντων, αὕτη ἡ οὐράνιος ἡμῶν Πίστις εἶναι ὅλως ἀγάπη. Μίσει λοιπὸν, ἄνθρωπε, τὴν βαρβαρότητα· μίσει τὴν κακίαν· τοιοῦτον μῖσος εἶναι φυλακτήριον τῆς ἀρετῆς, καὶ ἀρετὴ τῷ ἄνθρωπῳ νὰ μισῇς ὅμως τὸν ἄνθρωπον, ὥστε καὶ νὰ ζητῇς ἐκδίκησιν, καὶ νὰ κατατρέχῃς αὐτόν, τοῦτο δὲν εἶναι πλέον χριστιανικόν οὐδὲ ἀνθρώπινον, ἀλλὰ θηριώδες, καὶ μεγάλων κακῶν πρόξενον. Ὅ,τι εἶναι τῆς ἀνθρωπότητος, πρέπει εἰς πάντας νὰ ᾔνῃ τιμιον καὶ ἀγαπητόν. Μόνη ἡ κακία εἶναι ἀξία μίσους, ὡς ἐναντία τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καὶ τῆς θείας ἐντολῆς. Ὁ Ἀμίλκας ἔβαλεν Ἀνίβαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἡλικίας ὄντα ἐννέα ἐτῶν, νὰ κάμῃ ὄρκον ἐπὶ τὸν βωμὸν, ὅτι θέλλει φυλάττει μῖσος ἄσπονδον κατὰ τῶν Ῥωμαίων· καὶ οὐδεὶς ὄρκος ἐφυλάχθη ποτὲ μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας. Παρατηρεῖται ὅμως ὅτι ὁ χαρακτήρ τοῦ Ἀμίλκου ἦτο θηριώδης, καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἀπέδειξαν, ὅτι τὸ μῖσος αὐτοῦ ἐστάθη ἐξίσου ἐάρετον καὶ ὀλέθριον· διότι ἐπρόξενησε τὸν ἀφανισμόν